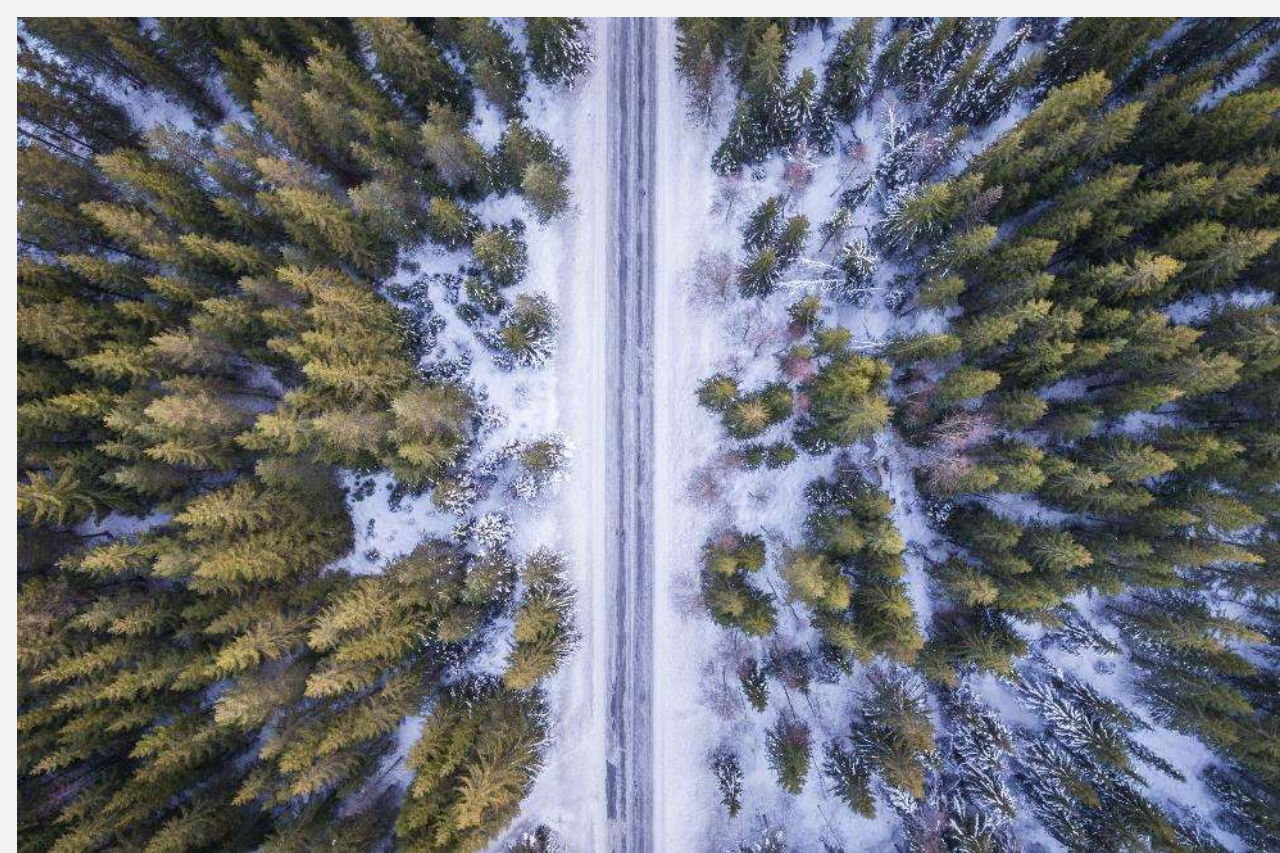

Табият таануу

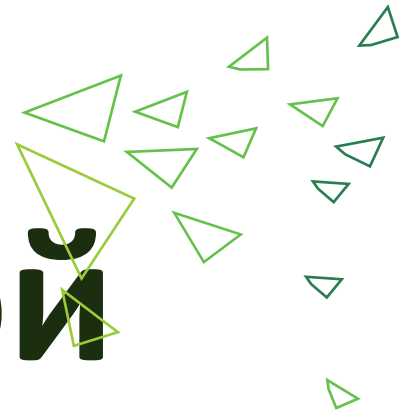
5-класс

Сабактын
темасы:

Жөнөкөй жана татаал заттар

Сабактын максаты:

**Жөнөкөй жана
татаал заттар
менен таанышуу**

**Турмушта
аларды туура
колдоно билүү**

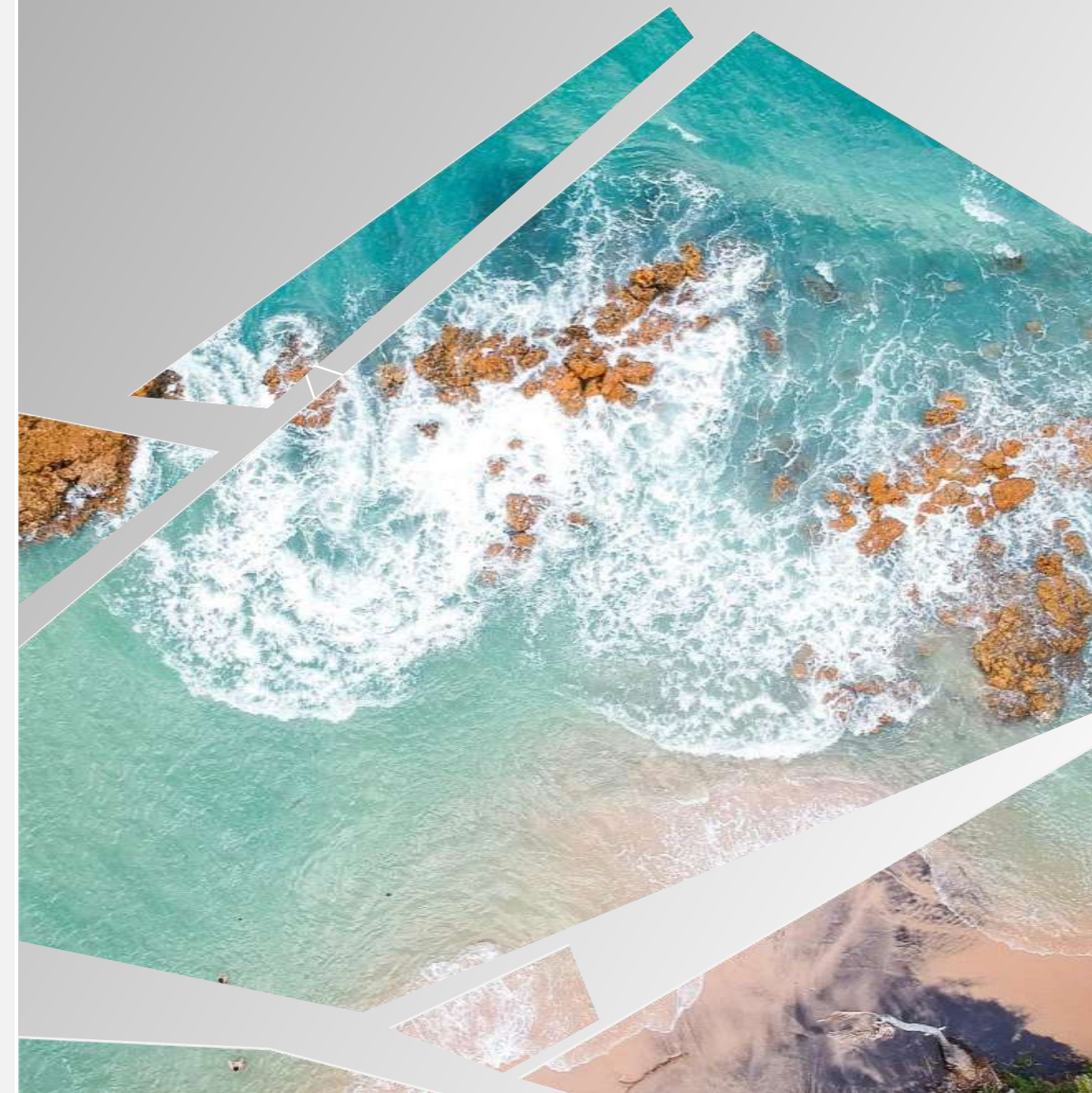
**Заттарды колдогон
учурда эрежелерди
туура сактоо**

Төмөндөгү объектилерди эмне бириктирип турат?

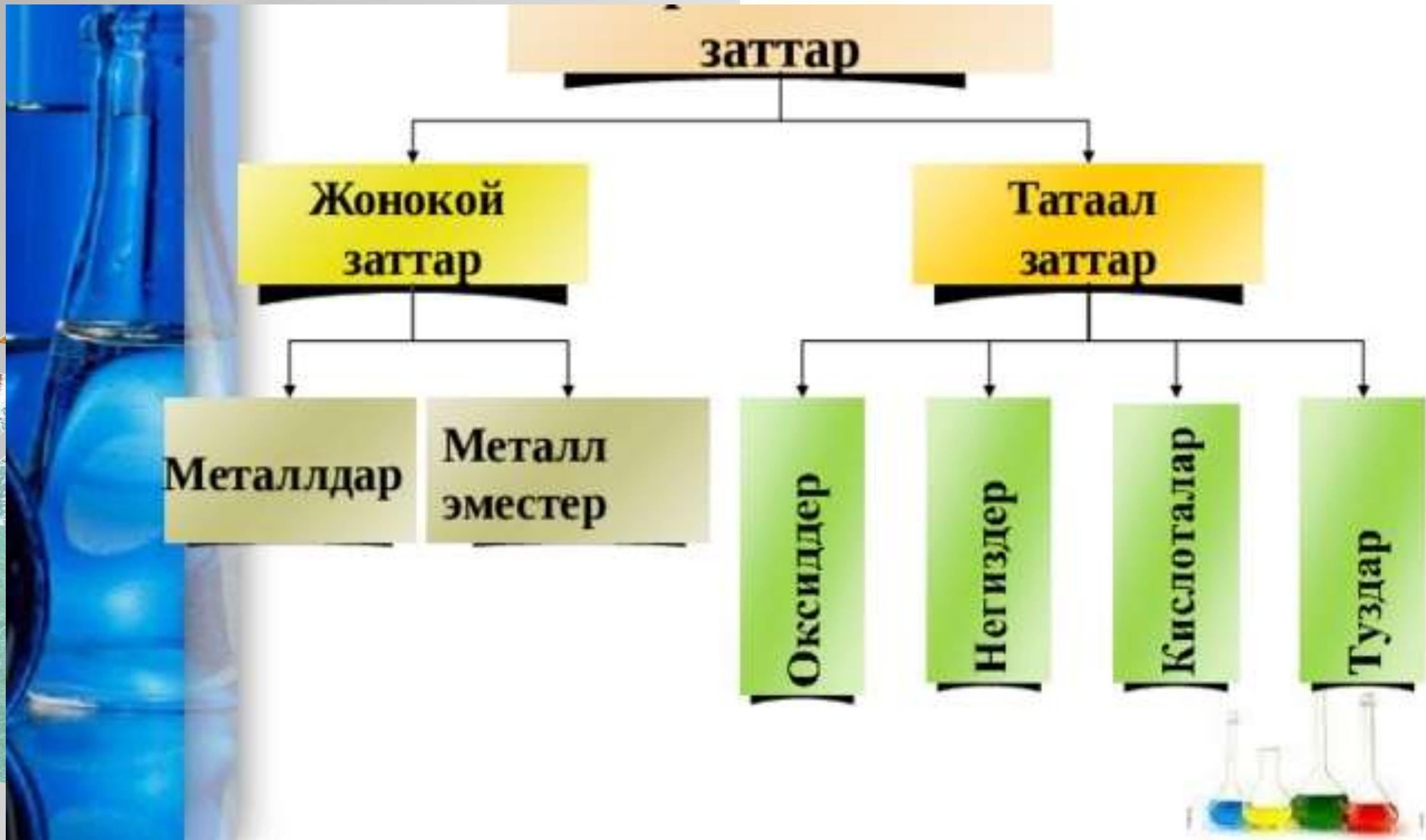

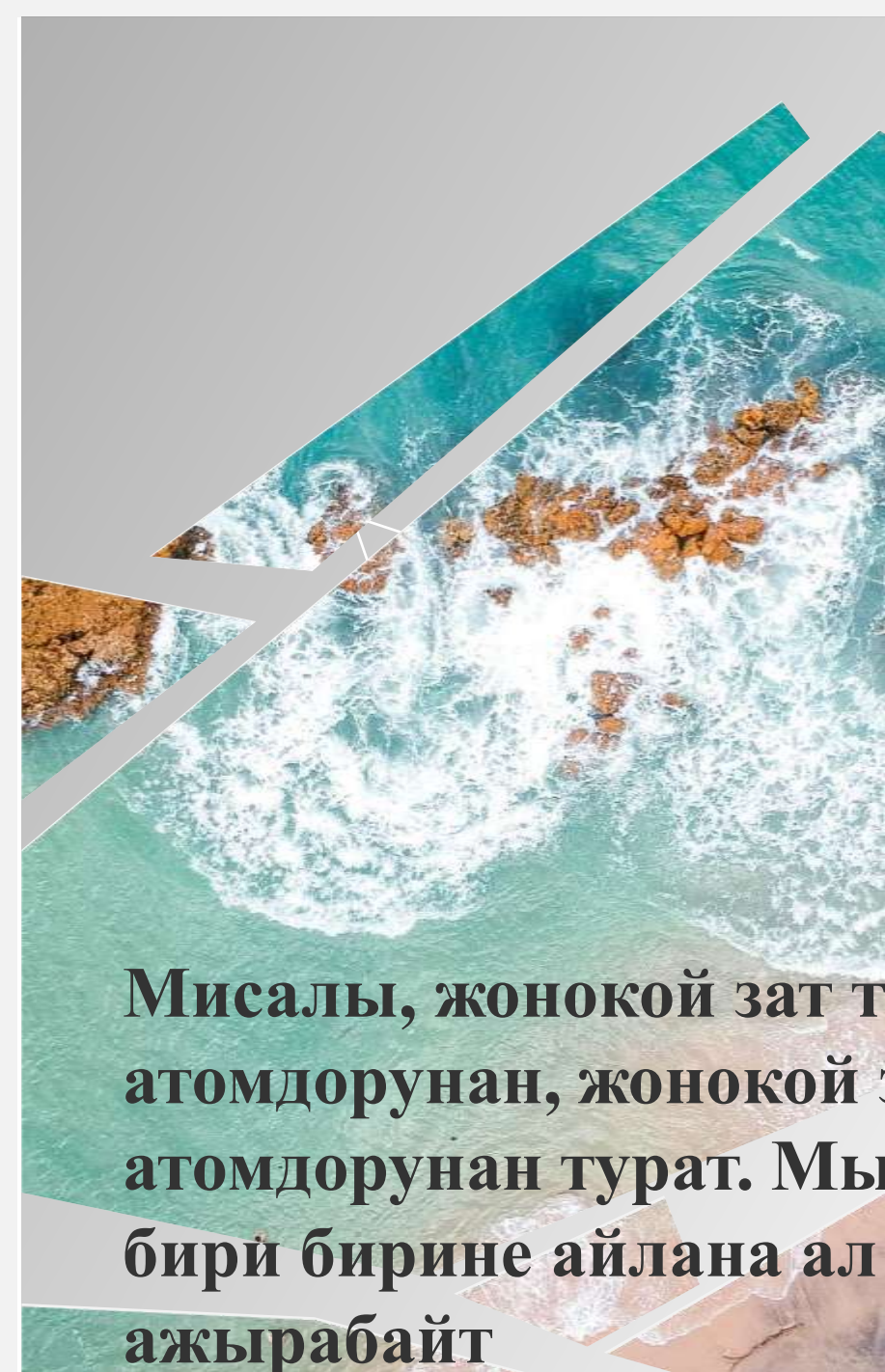
- Курамы менен айырмаланат;
- Физикалык касиети менен айырмаланат;
- Өңү – түсү менен айырмаланат ж.б.

Жөнөкөй жана татаал заттар

Мисалы, жонокой зат темир - темир элементинин атомдорунан, жонокой зат азот - азот элементинин атомдорунан турат. Мындай заттар химиялык жактан бири бирине айлана албайт жана жонокой заттарга ажырабайт

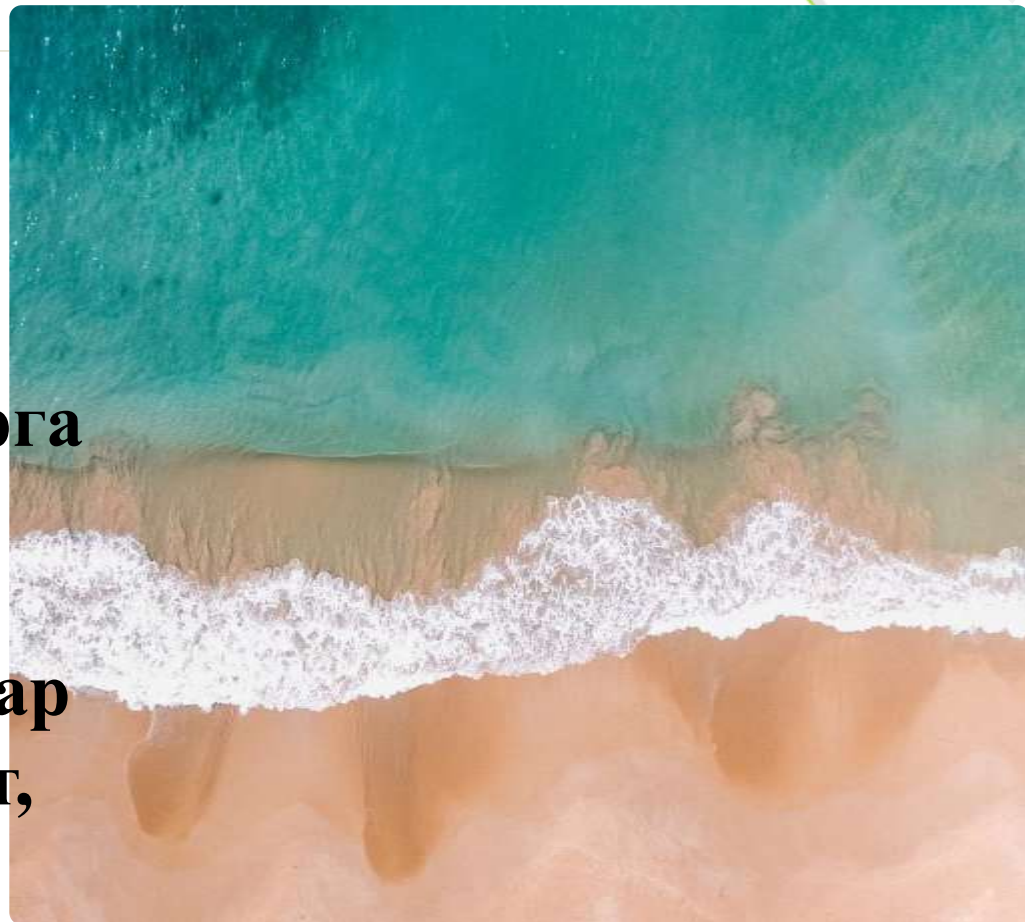
Жонокой зат

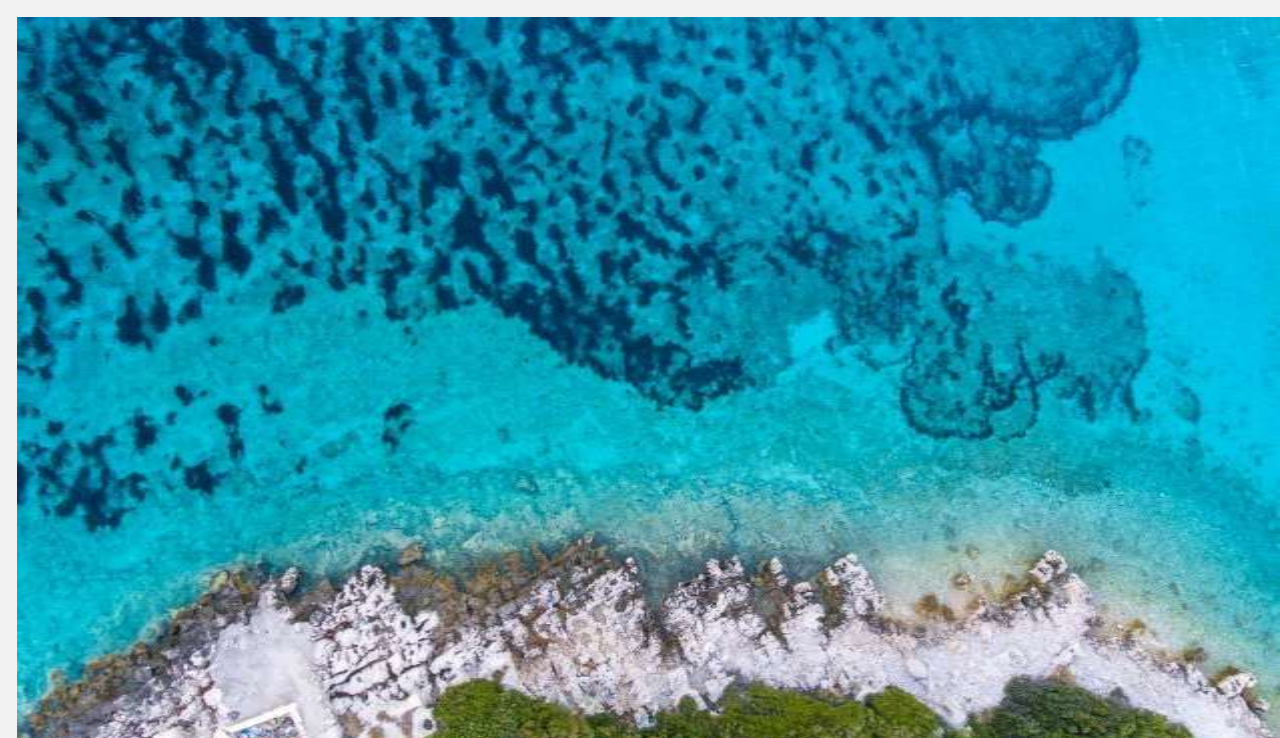
деп – бир эле химиялык элементтин атомдорунан пайда болгон затты айтабыз.

Татаал заттар эки же андан көп элементтин атомдорунан турушат. Мисалы, суу - суутек жана кычкылтек атомдорунан турат. Булар химиялык ыкмалар менен айрым жонкою заттарга ажырай алышат. Татаал заттардын курамы анализдөө (analysis - ажыроо, бөлүү) менен аныкталат, жонкою заттар кошулуусу менен татаал заттар алынат, бул синтез (гр. synthesis - бириктирүү, кошуу) деп аталат.

Кислоталар — металл менен оңой алмашуучу суутеги бар жана сууда эригенде H^+ ионун пайда кылуучу химиялык бирикмелер.

H_2SO_4

ДАШ ЛОГОТИП ИЛИ НАЗВАНИЕ

Щелочтор.

- **Щелочтор (алкали)** — сууда жакшы эрий турган негиздер. Алар сууда эритмесинде гидроксил иондорунун жогорку конц. пайда кылышат. Ж-ге элементтер меэгилдик системасы I жана II группа негизги группа металлдары, аммоний гидроксиди кирет.

Негиздер - бул суудагы эритмелеринде диссоциацияланганда

...

аниондор катарында гидроксид-иондору гана ажырап бөлүнгөн татаал заттар

Эки элементтен туруп, алардын бироосу кычкылтек болгон татаал заттар **оксиддер** деп аталат. Оксиддер классификация боюнча экиге болунот; туз пайда кылуучу жана туз пайда кылбоочу

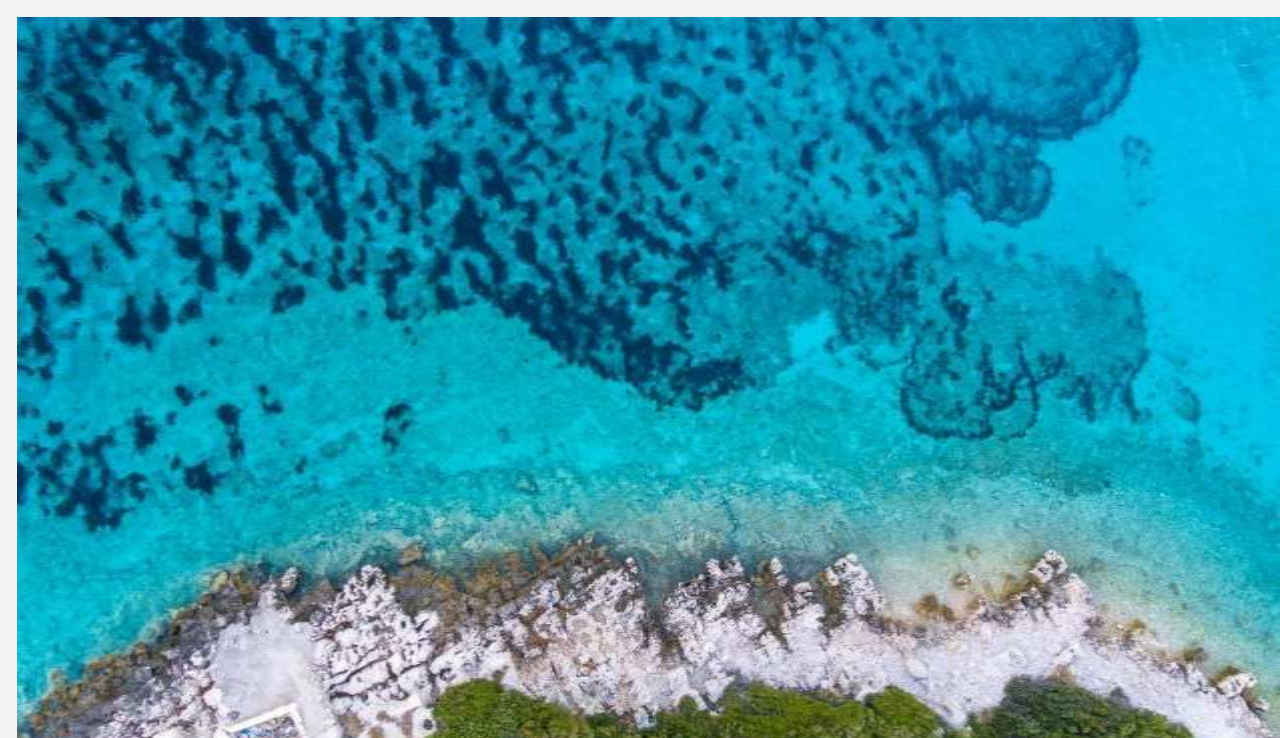
Лабораториядагы оксиддер

		
Cu_2O мездин (I) оксиди	FeO темирдин (II) оксиди	Cr_2O_3 хромдун (III) оксиди
		
CuO мездин (II) оксиди	Fe_2O_3 темирдин (III) оксиди	CrO_3 хромдун (VI) оксиди

Б. Б. Хамид

Туздар-Кислоталар менен туздардын а
акеттенишуусунон б. а металлдын ато
му кислотанын курамындагы суутектин
атомдору толук алмашканда алынган п
родукт болуп саналат.

Туздар томонкудой болуп болунот:

Орто туздар

Кычкыл туздар

Негиздик туздар

An aerial photograph of a coastal area. On the left, there is a sandy beach with some parked cars and a few people. The water is a mix of light brown and greenish-blue. On the right, there is a rocky coastline with many large, light-colored rocks. The sky is clear and blue. Two black rectangular boxes with white text are overlaid on the image.

Үй тапшырмасы:

§ 15, 16 окуу
55-беттеги суроолор жана
тапшырмаларга жооп жазуу